

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ІНДИВІДУАЛЬНОГО СТИЛЮ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА В ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ ОБОВ'ЯЗКОВИХ ОСВІТНІХ КОМПОНЕНТІВ

PECULIARITIES OF FORMING THE INDIVIDUAL STYLE OF FUTURE MUSIC TEACHERS IN THE PROCESS OF STUDYING MANDATORY EDUCATIONAL COMPONENTS

У статті висвітлено особливості формування індивідуального стилю майбутніх учителів музичного мистецтва в процесі вивчення обов'язкових освітніх компонентів у Комунальному закладі вищої освіти «Луцький педагогічний коледж» Волинської обласної ради. Проаналізовані обов'язкові освітні компоненти як засіб формування індивідуального стилю майбутнього вчителя музичного мистецтва в умовах сучасної реформи освіти. У публікації представлена структура індивідуального стилю педагога, подана дефініція поняття «індивідуальний стиль майбутнього учителя музичного мистецтва». Авторами зазначають, що індивідуальний стиль майбутнього учителя музичного мистецтва – це цілісна система стійких, особистісно зумовлених способів педагогічної та музично-творчої діяльності, що виявляється у характерних для конкретної особистості підходах до викладання, взаємодії з учнями, інтерпретації музичного матеріалу та організації освітнього процесу загалом. Цей стиль формується на основі професійних знань, музичних здібностей, творчого потенціалу, комунікативних якостей та індивідуального досвіду здобувача освіти в процесі вивчення обов'язкових освітніх компонентів.

Авторами описані різноманітні тренінги, майстер-класи, мистецькі проекти, які проводяться у КЗВО «Луцький педагогічний коледж» Волинської обласної ради. Серед яких: семінар-практикум «Навички soft skills основа організації освітнього процесу»; мистецько-науковий проєкт «Академічні майстерки»; семінар-тренінг на тему: «Якісна освіта – впевнене майбутнє»; семінар-тренінг «Академічна доброчесність у мистецькій освіті: етика, відповідальність та професійний розвиток майбутнього вчителя музичного мистецтва» тощо.

Обґрунтовано, що важливу роль у формуванні індивідуального стилю майбутніх учителів музичного мистецтва відіграють професійні знання, музичні здібностей, творчий потенціал, комунікативні якості та індивідуальний досвід здобувача освіти в процесі вивчення обов'язкових освітніх компонентів. **Ключові слова:** індивідуальний стиль, Комунальний заклад вищої освіти «Луцький педагогічний коледж» Волинської обласної ради, майбутні учителі музичного мистецтва, майстер-класи, мистецькі проекти, обов'язкові освітні компоненти.

цтва, майстер-класи, мистецькі проекти, обов'язкові освітні компоненти.

The article explores the peculiarities of forming the individual style of future music teachers during the study of mandatory educational components at the Municipal Institution of Higher Education «Lutsk Pedagogical College» of the Volyn Regional Council.

The mandatory educational components are analyzed as a tool for shaping the individual teaching style in the context of modern educational reform. The publication outlines the structure of a teacher's individual style and provides a definition of the concept «individual style of a future music teacher».

According to the authors, this individual style represents a coherent system of stable, personality-driven methods of pedagogical and musical-creative activity. It is expressed through the future teacher's unique approaches to instruction, interaction with students, interpretation of musical material, and organization of the educational process. This style develops through the integration of professional knowledge, musical abilities, creative potential, communication skills, and personal learning experience acquired during the study of core academic subjects.

The article also presents a range of training sessions, workshops, and artistic projects implemented at Lutsk Pedagogical College. Among them are:

- the practical seminar «Soft Skills as the Basis for a High-Quality Educational Process»;
- the art-science project «Academic Art Studios»;
- the training seminar «Quality Education – a Confident Future»;
- the seminar «Academic Integrity in Arts Education: Ethics, Responsibility, and Professional Development of Future Music Teachers», among others.

The study substantiates that the formation of an individual style in future music teachers is significantly influenced by their professional knowledge, musical aptitude, creative capacity, communication competence, and personal experience gained during the study of mandatory educational components.

Key words: individual style, Municipal Institution of Higher Education «Lutsk Pedagogical College» of the Volyn Regional Council, future music teachers, workshops, art projects, mandatory educational components.

УДК 378: 37

DOI <https://doi.org/10.32782/lp/86.1.28>

Стаття поширюється на умовах ліцензії CC BY 4.0

Жорняк Б.Є.,

канд. пед. наук,
завідувач кафедри музичного
мистецтва

Комунального закладу вищої освіти
«Луцький педагогічний коледж»
Волинської обласної ради

Зарицька А.А.,

канд. пед. наук,
доцент кафедри музичного мистецтва
Комунального закладу вищої освіти
«Луцький педагогічний коледж»
Волинської обласної ради

Ткачук С.М.,

викладач кафедри музичного мистецтва
Комунального закладу вищої освіти
«Луцький педагогічний коледж»
Волинської обласної ради

Постановка проблеми у загальному вигляді.

Реформування системи української мистецької освіти у контексті соціально-економічних, політичних і культурних перетворень, що відбуваються в Україні в останні десятиріччя, не мислиться без підготовки і виховання високоосвіченої і професійно-компетентної, грамотної особистості учителя, здатного спрямовувати свою життєдіяльність

у русло гуманістичного розвитку суспільства і національної освіти, саморозвитку на підґрунті засвоєння загальнолюдських цінностей, кращих традицій і досягнень української науки та культури [1].

За таких умов важливого значення набуває проблема удосконалення професійної підготовки майбутніх педагогічних кадрів, наповнення її новим, національним змістом. Актуалізується проблема

формування національної інтелігенції, посилення культурологічної спрямованості навчання молоді на основі збереження історичних цінностей українського народу та використання їх у фаховій підготовці майбутніх учителів музичного мистецтва.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Дослідженням науково-теоретичних та методичних засад професійної підготовки вчителя займалися А. Алексюк, Т. Березівська, Л. Березовська, І. Вохмяніна, О. Дем'янчук, Ж. Ковалів, Н. Ничкало, Л. Сіпко, В. Черкасов та ін.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Хоча професійній підготовці майбутніх учителів музичного мистецтва приділено значну увагу у багатьох наукових публікаціях, проте потребує уточнення питання формування індивідуального стилю майбутніх учителів музичного мистецтва в процесі вивчення обов'язкових освітніх компонентів.

Мета статті – висвітлити та проаналізувати особливості формування індивідуального стилю майбутніх учителів музичного мистецтва на прикладі організації освітнього процесу в Комунальному закладі вищої освіти «Луцький педагогічний коледж» Волинської обласної ради.

Виклад основного матеріалу. Основне завдання закладу вищої освіти полягає у тому, щоб підготувати до трудової діяльності висококваліфікованих фахівців. Тільки висока професійно-педагогічна компетентність педагога в поєднанні з індивідуальним стилем здатні забезпечити належний рівень знань і вихованості його здобувачів освіти.

Саме тому надзвичайно важливою постає проблема формування індивідуального стилю майбутніх учителів музичного мистецтва як комплексної характеристики його особистості, сформованої в процесі вивчення обов'язкових освітніх компонентів, яка вміщує у собі різносторонні професійні знання, загально-педагогічні уміння, навички, креативність, самостійність, кращі особистісні якості, необхідні для успішного виконання професійної діяльності відповідно до вимог суспільства та концептуальних засад національної освіти.

Сучасні освітні системи переважної більшості країн світу орієнтуються на оновлення змісту навчання і навчальних технологій відповідно до потреб ринку праці, вимог інтеграції до освітнього простору на основі компетентнісного підходу до професійної підготовки педагогічних кадрів.

Дослідження західноєвропейських систем підготовки педагогічних кадрів свідчить про наявність спільних інтеграційних чинників, що зумовлюють розвиток цього соціально-педагогічного явища. До ключових з них належать такі положення:

– Кожна національна модель педагогічної освіти формується та функціонує в межах специфічних історико-політичних і соціально-економічних умов, що визначають особливості її змістового, організаційного та ціннісного наповнення.

– Розвиток систем підготовки педагогічних кадрів у країнах Західної Європи впродовж останніх десятиліть відбувається під впливом провідних міжнародних освітніх тенденцій, зокрема ідей професіоналізації, інтеграції та універсалізації педагогічної освіти.

– Педагогічна освіта відображає культурно-історичну специфіку кожної країни, втілюючи установлені національні традиції, уявлення про соціальну місію вчителя, його професійний статус і компетентнісний потенціал.

Індивідуальний стиль професійної діяльності вчителя слід розуміти як унікальну форму вияву його особистості в процесі педагогічної взаємодії, що реалізується через стабільну систему характерних засобів, прийомів і методів, які становлять цілісну особистісно зумовлену структуру професійної поведінки [7, с.45].

Структура індивідуального стилю професійної діяльності педагога включає низку ключових компонентів, серед яких провідними є мотиваційний, комунікативний та творчий.

Мотиваційний компонент відображає внутрішню установку педагога на здійснення професійної діяльності, його свідомий вибір педагогічної професії, зацікавленість у взаємодії з учасниками освітнього процесу, а також готовність до особистісного включення в педагогічну взаємодію. Завдяки цьому педагог формує мотивацію для продуктивної педагогічної взаємодії, формування особистості учня, досягнення ефективної результативності.

Комунікативний компонент включає вміння педагога грамотно, точно, логічно донести свою думку, привернути увагу учня та утримувати її протягом уроку, вміння доступно розтлумачити сутність проблеми, а також вміння схилити учня до правильної моделі поведінки. Такий вчитель завжди буде товариським, розкутим та впевненим під час спілкування, у нього буде завжди гарний настрій, емоційний підйом, відчуття радості від спілкування з учнями. На нашу думку, це дуже важливий компонент, адже найефективніший спосіб передачі знань відбувається саме через спілкування.

Творчий компонент передбачає сформованість у педагога низки когнітивних та особистісних характеристик, зокрема здатності до нестандартного мислення, ініціативності, розвиненої уваги, спостережливості, наполегливості у реалізації творчих задумів, а також уміння генерувати й упроваджувати нові способи професійної діяльності [4, с. 9].

Індивідуальний викладацький стиль формується не одразу, а має декілька періодів розвитку. За твердженням І. Вохмяніної музично-педагогічна підготовка майбутнього вчителя музичного мистецтва у закладах вищої освіти спрямована на формування у студентів цілісного комплексу спеціальних знань, умінь і навичок з дисциплін музично-теоретичного, музикознавчого, інструментального та вокально-хорового циклів, що

забезпечують їхню готовність до ефективного здійснення музично-педагогічної діяльності [3, с. 7].

На нашу думку, формують індивідуальний стиль майбутніх учителів музичного мистецтва вивчення таких освітніх компонентів, як «Вступ до спеціальності», «Теорія і методика музичного виховання», «Методика викладання музичного мистецтва», «Пробні уроки та заняття в закладах загальної середньої освіти», «Комплексна педагогічна практика з фаху».

У процесі опанування зазначених освітніх компонентів здобувачі вищої освіти активно залучаються до виконання індивідуальних творчих проєктів, які спрямовані на розвиток їхніх професійно значущих якостей і формування індивідуального стилю майбутнього вчителя музичного мистецтва. Такі проєкти мають практико-орієнтований характер і передбачають розв'язання комплексу завдань, що активізують аналітичне мислення, музично-естетичне сприйняття, творчу ініціативу, а також навички самостійного дослідження й художньої інтерпретації.

Серед типових завдань, які реалізуються в межах проєктної діяльності, можна виокремити такі:

- аналітичне дослідження творчості відомих вітчизняних композиторів та виконавців з подальшим створенням мультимедійної презентації, що містить аудіофрагменти музичних зразків, характеристику стилістичних особливостей музики, манери виконання, тембрових відмінностей і т.п.;

- організація колективного обговорення музичних матеріалів зі студентами групи з метою розвитку навичок критичного мислення, рефлексії та фахової дискусії;

- пошукова робота в цифрових ресурсах з метою виявлення мистецьких творів, пов'язаних із міфологічною тематикою, аналіз їх змісту, художніх образів та взаємозв'язків між музикою, літературою та візуальним мистецтвом.

Завдяки таким завданням здобувачі освіти не лише поглиблюють власні знання з музичного мистецтва, а й поступово формують індивідуальний стиль педагогічної діяльності, що ґрунтується на особистісно-орієнтованому підході, креативності, здатності до художньої інтерпретації та рефлексивного осмислення професійного досвіду.

У КЗВО «Луцький педагогічний коледж» Волинської обласної ради для підсилення формування індивідуального стилю майбутніх учителів музичного мистецтва значна увага приділяється проведенню різноманітних тренінгів, майстер-класів, мистецьких проєктів, де здобувачі освіти можуть проявити свій власний індивідуальний стиль. Наприклад, семінар-практикум «Навички soft skills як основа організації якісного освітнього процесу», де здобувачі освіти мали можливість не тільки почути цікаву інформацію, але й повправлятися у використанні

цих навичок у практичних ситуаціях; мистецько-науковий проєкт «Академічні майстерки», мета якого спрямовувалась на набуття науково-методичного та практичного досвіду із розвитку сучасних фахових компетентностей в галузі музичного мистецтва; семінар-тренінг на тему «Якісна освіта – впевнене майбутнє», де здобувачі освіти демонстрували свої відеозаписи уроків в закладах загальної середньої освіти, а кожен зі студентів зміг проаналізувати свій показовий урок і зазначити оптимальні методи і прийоми щодо його проведення; семінар-тренінг «Академічна доброчесність у мистецькій освіті: етика, відповідальність та професійний розвиток майбутнього вчителя музичного мистецтва», який сприяв формуванню критичного мислення здобувачів освіти, усвідомлення значення академічної доброчесності як основи майбутньої педагогічної діяльності тощо [8].

Реалізація таких заходів призначена для підготовки майбутніх вчителів музичного мистецтва до професійної діяльності за допомогою активних методів, які можна буде випробувати на практиці. Відбувається формування організації позитивної міжособистісної взаємодії, навичок виконання різних педагогічних завдань у стандартних і нетрадиційних ситуаціях, а також розвиток творчого мислення під час вирішення професійних завдань, формується індивідуальний стиль майбутніх учителів музичного мистецтва.

Щодо нашої наукової розвідки, вважаємо, що індивідуальний стиль майбутнього учителя музичного мистецтва – це цілісна система стійких, особистісно зумовлених способів педагогічної та музично-творчої діяльності, що виявляється у характерних для конкретної особистості підходах до викладання, взаємодії з учнями, інтерпретації музичного матеріалу та організації освітнього процесу загалом. Цей стиль формується на основі професійних знань, музичних здібностей, творчого потенціалу, комунікативних якостей та індивідуального досвіду здобувача освіти в процесі вивчення обов'язкових освітніх компонентів.

Висновки. Індивідуальний стиль майбутнього учителя музичного мистецтва – це важлива категорія в аспекті діяльності успішного педагога. Це ознака того, що учитель має чітко виражену індивідуальність, сформоване високорозвинене педагогічне мислення, яскравий творчий компонент діяльності, педагогічну інтуїцію. Індивідуальний стиль педагога має свою структуру і складається з таких компонентів як мотиваційний, комунікативний та творчий. Система індивідуальної творчості майбутнього учителя музичного мистецтва має декілька періодів та формується завдяки постійному самовдосконаленню, пошукам інноваційних моделей викладання, їх аналізу та способу експериментального випробовування.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Закон України «Про освіту» від 19.01.2019 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19> (дата звернення 10.08.2025).
2. Березовська Л. І. Педагогічна практика як засіб формування професійної компетентності майбутніх вихователів. *Перспективи та інновації науки*. № 12(46). 2024. С. 124–136.
3. Вохмяніна І. В. Формування індивідуального стилю педагогічної діяльності майбутнього вчителя музики: автореф. дис. канд. пед. наук : спец. 13.00.04 «Теорія і методика професійної освіти». Харків, 2009. 21 с.
4. Ковалів Ж.В. Формування індивідуального стилю професійної діяльності майбутніх учителів гуманітарних дисциплін: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук: спец. 13.00.04 «Теорія та методика професійної освіти». Одеса, 2005. 20 с.
5. Положення про практичну підготовку здобувачів вищої/фахової передвищої освіти Комунального закладу вищої освіти «Луцький педагогічний коледж» Волинської обласної ради (редакція 2.0). URL: <https://lpc.in.ua/wp-content/uploads/2024/10/polozhennia-pro-praktynu-pidhoovku.pdf> (дата звернення 12.08.2025).
6. Сіпко Л. О., Березівська Т. С. Педагогічна практика як складова професійної підготовки майбутніх учителів. *Суспільство та національні інтереси*. № 4(4).2024. С. 631–644.
7. Черкасов В.Ф. Професійно-педагогічна підготовка майбутніх педагогів-музикантів у вищих навчальних закладах мистецького спрямування. *Наукові записки* / Ред. кол.: В.В. Радул, В.А. Кушнір та ін. Випуск 139. Серія: Педагогічні науки. Кіровоград : РВВ КДПУ ім. В.Винниченка, 2015. 316 с.
8. Новини кафедри музичного мистецтва Комунального закладу вищої освіти «Луцький педагогічний коледж» Волинської обласної ради URL: <https://lpc.in.ua/novyny-kafedry-muzychnoho-mystetstva/> (дата звернення 10.08.2025).

Дата першого надходження рукопису до видання: 13.08.2025

Дата прийнятого до друку рукопису після рецензування: 15.09.2025

Дата публікації: 24.09.2025